

Knygos

Tatjana Bulajeva. N. Burkšaitienės ir J. Šliogerienės monografija „Neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimas ir pripažinimas universitete“

Sparčiai vykstančių technologinių darbo procesų pokyčių ir struktūrinių darbo jėgos paklausos pokyčių kontekste, suaugusiųjų mokymasis visa gyvenimą tampa imperatyvu. Nuolatinis suaugusiojo žmogaus mokymasis yra naudingas ir jam pačiam, ir visuomenei: didėja ūkio našumas ir konkurencingumas tarptautinėse rinkose, taip pat žmonių socialinis ir ekonominis saugumas. Suaugusiųjų mokymasis šiaudien tampa svarbia strategine švietimo politikos kryptimi.

Ilgą laiką daugiausia dėmesio buvo skiriama formalioje aplinkoje, aukštesiose mokyklose organizuojamam suaugusiųjų švietimui ir profesiniam mokymuisi. Pastaruoju metu, plėtojantis mokymosi visą gyvenimą idėjai, keičiasi suaugusiųjų mokymosi tikslų samprata, įvairesni tampa mokymosi būdai. Šalia formalaus mokymosi ne mažiau vertingomis laikomos neformalaus ir savaiminio mokymosi formos, kurios labai išplečia suaugusiųjų mokymosi galimybes. Formalus, neformalus ir savaiminis mokymasis ima darniai papildyti vienas kitą. Pamažu formuojasi visa apimančio švietimo erdvė.

Viena vertus, visame pasaulyje formalaus, neformalaus ir savaiminio mokymosi sąveiką stiprina sparčiai besivystančios informacinės, komunikacinės technologijos (IKT) ir jų pagrindu diegiamos įvairios elektroninio mokymosi formos, skatinančios diegti „kaupiamąjį“

mokymąsi. Kita vertus, kuriant bendrą aukštojo mokslo erdvę Europoje, prie kurios jungiasi vis daugiau kitų pasaulio šalių, formuojasi mokymosi rezultatais grindžiama sistema. Įvedamos įvairios ankstesnio (neakademinio) mokymosi akreditavimo, „kaupiamojo diplomo“ formos. Atsiranda galimybė mokytis nuotoliniu būdu ir įgyti aukštąjį išsilavinimą bei profesinę kvalifikaciją tiesiogiai nedalyvaujant formalaus mokymosi sistemoje. Tokiu būdu norintiems mokytis suaugusiesiems nuosekliai mažinami esami švietimo prieinamumo apribojimai ir didinamos galimybės laisvai pasirinkti patogiausią mokymosi būdą. Šiame kontekste aukštosioms mokykloms tampa aktualu nustatyti, įvertinti ir pripažinti už formaliojo švietimo sistemos ribų vykusių mokymąsi.

Įvairūs šios problemos aspektai aptariami Nijolės Burkšaitienės ir Jolitos Šliogerienės parengtoje monografijoje „*Neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimas ir pripažinimas universitete*“ (Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2010, 259 p.). Kaip nurodo autorės, monografijos tikslai – „išnagrinėti neformaliojo ir savaiminio mokymosi vertinimo ir pripažinimo procesus universitete, įvertinti neformaliojo ir savaiminio mokymosi vertinimo ir pripažinimo universitete poreikį Lietuvoje, pateikti neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimo ir pripažinimo universitete sistemos modelį, išbandyti sukurto

sistemos modelio elementą – aplanką ir elektroninę jo versiją universitete bei įvertinti aplanko parengimo mokymų, skirtų suaugusiųjų pasirošimui neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimo procedūrai universitete, atveji“.

Monografijos pirmame skyriuje autorės aptaria ES ir Lietuvos švietimo politikos dokumentus ir jų pagrindu susiformavusias neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimo ir pripažinimo politines prielaidas, universitetų vaidmens kaitą. Analizuojama neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimo samprata, apžvelgiama užsienio universitetų patirtis bei pristatomi neformaliojo ir savaiminio mokymosi principai. Monografijos autorės, aptardamos neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimo, atliekamo universitete, specifika, jį pristato plačiame studentų mokymosi vertinimo universitete kontekste. Pasitelkdamas lyginamąją analizę, jos išryškina pasiekimų, įgytų formalioje, neformalioje ir savaiminio mokymosi aplinkoje, vertinimo tikslų ir funkcijų, taikomų vertinimo modelių ir metodų, sąsajas ir parodo jų skirtumus.

Antrame monografijos skyriuje apibendrinami N. Burkšaitienės ir J. Šliogerienės atlikti kelerių metų empiriniai tyrimai, kuriais buvo siekiama aiškintis neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimo ir pripažinimo universitete poreikį Lietuvoje.

Trečiame monografijos skyriuje pristatoma autorių kuriama neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimo ir pripažinimo sistema, aptariamoms neformaliojo ir savaiminio mokymosi rezultatų vertinimo procedūros, eiga ir etapai.

Teigiamai vertintinas monografijos autorių kuriamas neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų teorinis vertinimo modelis

(4 skyrius), kurio pagrindą sudaro aplanko metodas. Detaliam aptariamoms kaupiamajam vertinimo metodo – aplanko – taikymo galimybės universitete bei aplanku grįstas neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimo modelis. Pristatyti ir kiti neformaliojo ir savaiminio mokymosi rezultatams įvertinti tinkami modeliai, kuriuose šalia aplanko metodo pasitelkiami kiti formuojamojo ir apibendrinamojo vertinimo metodai, dažniausiai taikomi formaliojoje mokymosi aplinkoje.

Autorės taip pat atliko aplanko metodu grįsto modelio empirinį išbandymą Mykolo Romerio universitete. Duomenys apie tai, kaip suaugusieji vertina aplanko rengimo mokymus, skirtus padėti suaugusiems pasirengti neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimo procedūrai, pristatomi ir analizuojami penktame monografijos skyriuje.

Monografijos pabaigoje (6 skyrius) formuluojamos autorių rekomendacijos gali būti ypač vertingos ir naudingos toms aukštojo mokslo institucijoms, kurios kuria ir diegia neformaliojo ir savaiminio mokymosi rezultatų vertinimo ir pripažinimo sistemą ir jos administracinę struktūrą. Kuriant savo neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimo ir pripažinimo sistemą, gali būti naudingi monografijos prieduose (3–8 priedai) pateikiami autorių sukurti neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimo instrumentai, padėsiantys pasirengti ir tinkamai atlikti neakademinei aplinkoje įgytų mokymosi rezultatų, žinių ir kompetencijų kokybės įvertinimo, formalizavimo, kreditų priskyrimo ir pripažinimo procedūras.

N. Burkšaitienės ir J. Šliogerienės monografija turėtų sudominti teoretikus ir praktikus, besidominčius vertinimo teorija ir aukštųjų mokyklų vertinimo problematika.